

СВОБОДА

Виходить щоденно рано.

**РЕДАКЦІЯ
И АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 16., II. пов.
Конт. почт. шал. 143 322.
Адр. тел.: „Свобода“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів
редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в краю 3900 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 10 фр. фр.,
Італії 10 лірів, Німеччині 5000
п. марок, Швейцарії 5 шв.
фр., Чехословаччині 30 ч. ко-
рон, Румунії 50 лей, Бель-
гарії 50 левів, Австрії 5000
мп. Зміна адреси 100 мп.

**В справі оголошень
звертатися до Адмі-
ністрації.**
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
150 Мп.

Видав: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Львів, 28. листопада 1922.

Нові законодатці польської Республіки

польський сейм і сенат розпочинають свою роботу.

Складні й важкі завдання стояли перед Польщею, коли вирішена була в ній справа переведення виборів. Доводилось їй переводити вибори в той час, коли межі державної території Польщі являються невідомими і неозначеними. На цілому величезному просторі східних кордонів Польщі під фактичною владою її знаходяться землі, приналежність яких до польської держави правно не встановлена. Рижський трактат, який провізорично встановив східні кордони Польщі й який складає єдину правну основу для тих фактичних східних кордонів, які має Польща нині, з погляду міжнародного права має дуже проблематичну вартість і не є визнаний жадною з великих держав. Становище Східної Галичини з огляду міжнародного права являється занадто відомим, щоб на цьому треба було спинятись. Справа Виленської землі, яка перебуває під фактичною польською владою, так само з погляду міжнародного права являється невирішеною і нерозв'язаною.

При нерозв'язаності справа з межами тих земель, де мали проводитись вибори, виборчу акцію навіть в тих землях, які безсумнівно належать до Польщі, приходилось провадити при дуже несприятливих обставинах: неналагодженість й неудосягаєність урядового польського апарату, панування „dzielnosowuch“ тенденцій в кожному з трьохідавніх виборів, нездорова партійна боротьба, яка набула цілком хорих форм — всі ці моменти мало втішні авспіші вішували для справи переведення виборів.

Про людське око Польща щасливо вивязалась з усіх тих труднощів. Вибори переведені. Новий сейм і сенат сьогодні відкриваються й розпочинають свою роботу. Тільки ці довші факти буде мати передовсім на увазі європейська опінія, якій невідомі всі подробиці й деталі того, як й при яких конкретних умовах й обставинах переводились в

Польщі вибори,

заходи, що їх довелось вжити Польщі для того, щоб мати репрезентацію від всіх земель фактично посіданих Польщею.

Але глибоко ми певні, що конкретні результати ближчої діяльності нових польських законодавчих установ скоро покажуть європейській опінії, що Польща щасливо вивязалась з своїх виборчих труднощів тільки зовнішно, лише формально. Ті органічні вади, з якими було зв'язане переведення виборчої акції, не могли не дати своїх наслідків. В результаті переведення виборів

Поляки одержали й сейм й сенат позбавлені всякої певної й тривалої більшості, на якій могла би опертись законодавча робота. Вони мають свої вищі законодавчі установи завідомо непрацездатні, установи, які будуть цілком безпорадними перед тими складними завданнями, які стоять перед Польщею. Всі симптоми й дані вказують, що новий сейм й сенат будуть ареною пристрасної боротьби окремих польських груп, яка загальмує всяку творчу роботу.

Ці перспективи являються немишучими для нових польських законодавчих установ й, оскільки вони будуть здійснюватись, дадуть вони багатий матеріал європейській опінії для того, щоб позбавити її тих ілюзій відносно поступу державного будівництва Польщі, які можуть виникнути в зв'язку з переведенням виборів й організацією нового сейму й сенату.

**Не дайте голодувати найкращим
силам народу! Читайте списки
тисячів арештованих українських
громадян і спішіть з допомогою!
У львівських арештах сидить
кількасот Українців, для яких
варить обіді кухня Комітету До-
помоги політичним в'язням. При-
возить харчі до кухні „Народній
Дім“ у Львові! Постачайте всіх
харчевих припасів для тих, що в
голоді і холоді сидять по поль-
ських в'язницях!**

Польща у Франції.

Відень, 23. листопада 1922.

Франція стоїть за Польщу, Французи захоплені Поляками. Спільність інтересів; великі спільні традиції; Мікесвіч College de France, і т. и., і т. и... Перед війною читали ми таке трохи не кожного дня у кожній польській газеті. В часі війни, коли „ролі були поділені“ — тільки в тій частині преси, котра силкувалась асекурувати Польщу в таборі антанті. Тепер — очевидно, і як воно могло би бути інакше! — ми знов є свідками сердечної, зворушуючої однодушності польських газет на пункті вмовлювання в свою публіку (тай в нашу, наскільки вона піддається, уявля-

несвідомо, польським сугестіям), що Французи бущім-то майже ні про що інше не думають, як про Польщу, нічим іншим не захоплюються, як польською „штукою“, польською літературою, одним словом: Поляками цими „Французами Сходу Європи“.

Хто жив у Франції і хто бодай трохи ближше сходить з Французами, бував у французьких товариствах, у французьких родинях, той не може не помітити, як мало дуже мало правди в цих польських перехвалках про захоплення Французів „усім, що польське“.

Передусім: до недавня Французи Польщі й Поляків майже не знали, ними не цікавилися, Польські

емігранці 30-их і 60-их рр. не полишили — як воно зрештою буває майже з правилами з усіма іншими емігранціями — особливо доброго вражіння серед Французів. Повна недостача першорядних імен в польській літературі (бачити щось „велике“ в польським письменстві, навіть у романтичній, можуть хіба тільки Твердохліби або люде недалеко твердохлібських „орієнтаціям“), відсутність великих учених, великих малаїв і різбарів, з якими можна би показатись у „світі“, сама вже зясовує недостачу цікавості до польської духової продукції. А як цінувала французька політика ще в 1917 році політичну вартість Поляків, про се чейже проречисто свідчить угода Пуанкаре з Миколою II, котра стверджувала повний desinteressement Франції що-до того, як Росія розв'яже польське питання.

На точці легковаження польської духової культури досі ніщо у Франції не змінилось. І не могло змінитись: Шекспіра і Данте, Гете і Достоєвського, ні рівнорядних їм героїв науки й мистецтва — не витрясти Полякам з рукава, хочби їх розпирала мегальоманія ще більш безнадійна ніж ця, якої прояви бачимо кожного дня. Змінилось тільки в користь Польщі цінування в награваній політиці факти й відносини відомі кождому, і не треба їх нам наводити. Однак слід нашому громадянству все мати на увазі, що ніколи й ні на хвилину ні французька урядова політика, ні французька громадська думка не вважали, і не вважають, Польщі за рівнорядний з Францією чинник міжнародної політики; мало сього — не вважають її навіть за такого союзника, на якого в даному разі можна би спуститись.

Manque de tjeux, за недостаткою ліпшого союзника на східних кордонах Німеччини мусить Франція дивити цей татар і в'язатись з Польщею. Союз оцей коштує Франції безмір гроша, безмір клопотів, а в заміну за все те всі тямущі Французи свідомі, що „в разі чого“, як воно вже раз було, прийдесть Франції рятувати союзника, замість ждати рятунку від нього. „Il demantent la lune“, „ім забагається місяця з неба“ — таке чував я не раз з уст французьких політиків, коли розмова сходилла на славні „східні границі“ Польщі. Франція свідомо того, на яких „сильних ногах“ стоїть їх східна союзниця; Франція свідомо й того, на яку популярність вона нараджується серед усіх без винятку у народів Сходу Європи,

з цього погляду мо-

жна було в останніх тижнях стежити за низкою цікавих фактів: перший із них — надії (передчасні!), які велика частина французької преси привязувала до російської подорожки Еріота, надії на відновлення француско-російського союзу, тай — скавуління польських газет, застрашених (теж передчасно) сими неминучими наслідками, які принеслаб віднова Росії й російсько-француского союзу для великодержавних снів Польщі.

Ще одно замітне! Як правило можна зазначити, що чужинці, в даному разі Французи, котрі йдуть у Польщу з найприхильнішими для Поляків почуваннями, вертають відти добровільними, завзятими пропагаторами протипольських настроїв. Очевидно, маємо тут на увазі на пр. незапрошених, оплачених, угодуваних і вожених польськими Потемкінами журналістів, — а звичайних подорожних, купців, офіцерів, лікарів. Мало коли мав я таке вдоволення у Парижі, як коли мені приходилось у більшім французькім товаристві прислухуватись, як ці подорожні розказували про свої вражіння з Польщі і Поляків: бруд, нехлюйність, хвалькуватість, мегальманство, несерйозність і несподійність у торговельних зносинах, блягерство — отсе були характеристики, які в такий момент оббивались об вуха слухачів.

Цілком зрештою подібне подбується в Англії.

Пересічний французький чи англійський мандрівник, коли він бував на Сході Європи у довоєнних часах, з правилами вертався до дому приятелем Славян на ціле життя.

Навчений такими досвідами галицький Українець при нагоді кождої розмови з чужинцями про Польщу, радить чужинцям: „Йдьте як найскорше в Польщу — побачите їх самі. Тільки йдьте свobodно, не даючи себе возити, наче медведя на припоні, польським Потемкінам!“
В. Панейко.

**Бувші арештовані! Перегляньте
числа „Діла“ і „Свободи“, чи ви
були подані у списках арештованих.
Напишіть негайно до Редакції
„Свободи“, як довго ви
були ув'язнені, за віщо, в яких
умовинах, коли були перший раз
переслухані, та в яких умовах
перебували час у в'язниці.**

Пр. 429/22. В імені Річпосполитої Польської Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Свобода“ число 16. з дня 17. XI. 1922 в артикулах і заголовках: 1) „Польська школа в українській державі“ в уступках: а) між словами: „науку?“ а „Українське населення“, б) між словами: „кождому кроці“ а „Деж зналь їх“, в) між словами: „людину“ а „А в Східній Галичині“, д) між словами: „в Київ“, а „кіька соток“, е) між словами: „український, а „Але коли“; 2) „Свято 1. листопада на емігранці“ в уступі від снів: „Живе в їх серцях“, до імені артикулу; 3) „Протестуючі збори у Віанні“ в уступках від снів: „Збори

полають... аж до кінця містить в собі ество злочину § 65а) п.к., узнав доконану в дни 16. листопада 1922 року конфіскацію за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 п.к. заказ дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ видавальному редактору тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найближчій числі і то на першій сторони Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1822 Д. п. д. № 6 ex 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 40 Мп. — Львів, дня 17. листопада 1922. (Підпис нечиткий)

В минування „посла“ Омеляна Залуцького.

Зі звіту ревізії, який відчитано на загальних зборах господарсько-торговельного товариства „Чорногора“ в Коломиї в жовтні 1921 р., довідуємося про інтересні факти, що відносяться до особи бувшого члена дирекції того товариства, а тепер „вибраного посла“ Омеляна Залуцького.

П. О. Залуцький, вибраний до дирекції рішенням загальних зборів в день 25. марта 1920 р., фунгував як такий до дня 30. мая 1922 р., коли то надвірна рада завісила його в урядуванні. За цілий той час, а передовсім від часу відновлення діяльності стоварищення, то є від початку падолиста 1920 р., був п. Залуцький фактично начальним директором і майже всі аґенди стоварищення лежали в його руках, передовсім справа закупки і в часті продажі товарів, якими він головніо займався. В своїй роботі він не придержувався вислову волі других членів дирекції, лише в многих випадках поступав самостійно та всякі торговельні трансакції перепроводжував без списаної відповідної ухвали. Після переведення згаданих трансакцій в многих випадках не предкладав ориґінальних рахунків і фактур, в деяких випадках без належного удокументування, а часом без належних посвідок і квітів. В справі наведення квітів інтерпелювано п. Залуцького на загальних зборах дня 8. марта ц. р., почім інтерпелюваний зобов'язався того дня доставити протягом п'яти днів всі бракуючі квіти і документи. Однак згаданий ніяких квітів не предложив. З часом неясних справ в діяльності п. Залуцького було більше, а що п. Залуцький не виявив наміру полагодити в мирній дорозі тих справ, надвірна рада була приневолена завісити його в урядуванні та внести проти нього до окружного суду в Коломиї скаргу в слідуєчих справах:

- 1) за спроневерення 45 квітів на 45 вагонів румунського збіжжя, які стоварищення одержало на припущення ген. делегата п. Галецького;
- 2) за продажу 50 с. м. ячменю до млина Гольдберга в Коломиї на песок;
- 3) за зарахування 12,540 мп. мінно виплачених до кас. арт. 118/21 за мішки при закупні рижі;
- 4) за переховування неправдонозісталої готівки із зачетів побраччих свого часу на закупно товарів;
- 5) в справі цукру, какао і др., яких не доставив до стоварищення;
- 6) в справі непоквітування певної скількості рахунків при закупках товарів.

ДР. ОСИП НАЗАРУК.

В подорожі до Америки.

(Продовження.)

Стара Европа кидала ще за мною своїм горіючим сміттям в українського захолустья. І не давала упорядкувати думок про Новий Світ. Яюсь прикро і гірко робилося на душі — той лячно за свій нарід, що видав таких „поетів“, як вище згаданий.

Але як бальсам на зранену душу падали слова старого поета: „Non timebimus, dum turbabitur terra et transferentur montes in cogitatis“ („Не біймося, хочби тряслася земля і западалися гори в пучину морську!“). (Пс. 45).

Дивлюся я на племя, котре видало такого поета, що досі кріпить душу. Його скрізь повно — і нігде воно не боїться. З під чердака приходять Жиди і засідають у сальоні II. кл. та забирають вигідні місця тим, що за них заплатили. Трудно припустити, щоб сього не бачили Англіїці, коли я се бачу й інші пасажери. Але до них відносяться тут поблажливо: народ, що видав святі книги. І я так відношуся до них, бо бачу, як вони радою допомагають нашим людям. Ось і

В повисшій справі суд окружний в Коломиї зарядив карно судове слідство проти О. Залуцького і вів доходження до ч. Vг. XI. 310/21.

Крім того Т-во „Чорногора“ з причини надужити п. Залуцького зробило донесення до прокураторії в Коломиї ч. Vг. XI. 837/22 о злочини обману з §§ 199, 200 і 203 з. к. Слідство в тій справі ведеться досі.

Ревізійний звіт виказав, що О. Залуцький як директор товариства „Чорногора“ в Коломиї побрав безправно з каси стоварищення, чи там спричинив на некористь стоварищення шкоду, слідуєчі квоти:

1) на недокументовані рахунки	Мп.	1,267,540—
2) „неузасаднені рахунки		148,633 50
3) ріжницю оперту на ошибочнім додаванні		6,350—
4) без ухвали Дирекції згл. Надзір. Ради		58,500—
5) без представлення подрібного рахунку		23,600—
6) в приближенню доказані якостраті Т-ва		742,101—
7) неправно передержувані зачети		257,980 50
Разом квоту на		2,594,705—

Для доповнення характеристики діяльності п. Залуцького слід додати, що з хвилею, як викинено його з „Чорногори“, він заложив в Коломиї торговельну спільку „Добробут“, яка дістала від польського уряду у Варшаві грубі мільйони субвенції. І тут п. Залуцький так господарив, що його також суспендовано з директора сего стоварищення.

До П. Т. Членів Трудової Партії.

Зближається Народній З'їзд. Право виборів делегатів мають тільки ті члени, що заплатили партійний податок і тим задокументували свою партійну приналежність.

Тому обов'язком кожного прислати партійний податок до Краєвого Союзу Кредитового у Львові Ринок ч. 10. на ч. вкл. кн. 5000.

Д-р ВОЛ. БАЧИНСЬКИЙ
голова.

тут на кораблі. Вийшло зпід чердака кілька жінок а з ними якийсь хлопчисько, що кричить за ними грубо:

— „Та куди йдете? Тут не говорять по польськи!“

Наші.

Я не знав, що вони є на кораблі.

Питаю: „Куди вам треба, мамуню?“

— „Таліграф надати до чоловіка“.

Відвідав я їх під чердаком. Два гарні хлопчики лежали хорі на морську хоробу. Мати пацькала коло них. Всі з Гусятинщини.

Важко дивитися на них. Все їм поплісніло від вохкості, черевники потріскали. Добре, що вже 30-го і по обох боках невіразно виринає земля — американська земля! Не висока, майже не видно горбів. Жаль, що подорож морем вже кінчиться.

III. Обіцяна земля.

Тільки сим біблійним поняттям можна спробувати віддати враження, яке опановує Европейця в обличчю американської землі.

Чудовий день. По обох боках корабля, але дуже далеко, виринає що раз більше земля. Але така невіразна як злуда, як марево, як

Галицькі відносини.

Підозрілий напад на польські сторожі.

„Przegląd Poniędziałkowy“ доносить, що вночі дня 16. листопада о годині 2. вночі напали українські боївки на твердиню Повова під Перемишлем.

Підчас зміни сторожі несподівано з кривки українські боївки дали кілька крісових сальв до польських жовнірів. Сторожа відповіла стріляниною, наслідком чого один „боюфкарж“ був ранений. Боївка зникла без сліду. Це вже другий напад на перемиські твердині.

Вісти з поза крат.

Голодіва.

Студ. Василь Вербовий ув'язнений в тюрмі при вул. Баторого розпочав голодівку.

Голодівка вже триває 6 днів. Також інші в'язні порішили розпочати голодівку, коли не буде переведене слідство.

Спів'язані в омбірській тюрмі.

Партер: 1) Артимович Стефан, 2) Артем'як Гоїнь, 3) Будвинозький професор, 4) Борик Іван, 5) Бабій Петро, 6) Бандурський Йосиф, 7) Басараб Федь, 8) Блащук Микола, 9) Брєв'як Грицько, 10) Бобецький Стефан, 11) Чапко Михайло, 12) Деюс Павло, 13) Франкович Михайло, 14) Греський Михайло, 15) Гулич Роман, 16) Галайко Михайло, 17) Головка Володимир, 18) Гавришин Іван, 19) Кліш Анатоль, 20) Капраник Іван, 21) Кахтви Микола, 22) Ковальський Іван, 23) Капустяк Симеон, 24) Кухта Михайло, 25) Кузьо Андрей, 26) Кіндрат Павло, 27) Курацький Микола, 28) Ковар Микола, 29) Луцький Йосиф, 30) Лешєга Клеменс, 31) Лаврів Йосиф, 32) Лаврів Михайло, 33) Луцький Микола, 34) Лалюк Онофер, 35) Лезняк Гнат, 36) Лев Амбров, 37) Марин'як Михайло, 38) Мушин Володимир, 39) Матикович Петро, 40) Музика Теодор, 41) Мунд'як Гриць, 42) Осичський Іван, 43) Очиник Павло, 44) Пурш Михайло, 45) Парашак Симеон, 46) Петришкевич Теодор, 47) Паславський Іван, 48) Проць Петро, 49) Петрецько Стефан, 50) Проць Яким, 51) Поділа Лука, 52) Пукач Іван, 53) Рос'як Гриць, 54) Роман'як Іван, 55) Сікора Михайло, 56) Сойка Володимир, 57) Стецько Іван, 58) Свєц Михайло, 59) Сеник Михайло, 60) Сеньків Ілько, 61) Скибинський Володимир, 62) Сарахман Гедеон, 63) Сарахман Іван, 64) Савчук Гриць, 65) Скоч Марко, 66) Телятник Михайло, 67)

Унят Петро, 68) Ворон Михайло, 69) Владига Іван, 70) Вінчковський Микола, 71) Ворончак Давид, 72) Зазуляк Гіляр, 73) Курняк Андрей, 74) Герб'як Іван, 75) Волошак Кость.

I. поверх: 76) Баранецький Богдан, 77) Максимчук Іван, 78) Чиж Євген, 79) Баранецький Ярослав, 80) Газриляк Іван, 81) Коссак Іван, 82) Коссак Тарас, 83) Михайлів Кость, 84) Дайголос Яків, 85) Мінко Юліян, 86) Угрин Михайло, 87) Ваврик Михайло, 88) Мороз Йосиф, 89) Близнюк Петро, 90) Марусин Станіслав, 91) Листопад Йосиф, 92) Білобрам Йосиф, 93) Сенькусь Гриць, 94) Яхно Богдан, 95) Яхно Остап, 96) Голубінка Стефан, 97) Микита Іван, 98) Лопадчак Ілько, 99) Когут Михайло, 100) Федак Іван, 101) Шумський Михайло, 102) Сенета Михайло, 103) Капустій Ярослав, 104) Капустій Михайло, 105) Мишак Василь, 106) Вахович Іван, 107) Вахович Микола, 108) Томашівський Федько, 109) Томашівський Іван, 110) Чорний Михайло, 111) Качмар Стефан, 112) Качмар Гриць, 113) Голян Гриць, 114) Слупський Семен, 115) Аликсевиць Стефан, 116) Світій Іван, 117) Когут Іван, 118) Гураль Іван, 119) Квашин'як Петро, 120) Кульчицький Леон, 121) Пилип'як Іван, 122) Беца Микола, 123) Кліш Осип, 124) Мороз Володимир, 125) Кульчицький Ілько, 126) Верхола Роман, 127) Креховський Василь, 128) Вербицький Іван, 129) Вербицький Михайло, 130) Карпінський Юліян, 131) Яворський Василь, 132) Янів Петро, 133) Стецьків Ілько, 134) Цимбрило Макар, 135) Грицай Михайло, 136) Лучків Сенько, 137) Кіт Микола, 138) Луцький Антін, 140) Булинський Йосиф, 141) Лягич Василь, 142) Кулинич Олекса, 143) Сарабаха Микола, 144) Демко Гнат, 145) Шумський Роман, 146) Федішин Євген, 147) Беца Дмитро, 148) Височанський Мирон, 149) Роман'як Іван, 150) Каловський Іван, 151) Чорний Василь, 152) Давид Яків, 153) Бойко Осип, 154) Хтонь Іван, 155) Хим'як Карло, 156) Фелишин Євген, 157) Кондратів Іван, 158) Яворський Теодор, 159) Коцюба Володимир, 160) Кушнір Андрей, 161) Сосяк Дмитро, 162) Дідух Теодор, 163) Кузан Гриць, 164) Когут Іван, 165) Левицький Микола, 166) Михаць Ілько, 167) Мальований Петро, 168) Нижник Михайло, 169) Олексяк Михайло, 170) о. Болнар Володимир, 171) Пастернак Юрко, 172) Проць Осип, 173) о. Погорєцький Петро, 174) Стець Іван, 175) Стадницький Василь, 176) Тарнавський Гіляр, 177) Томашівський Микола

породи прийшло на сю землю з кінцем середньовіччя.

А як тепер?

Чудова, чорна ніч лягає роєкішно на ріку і галив св. Лаврентія, на остров Ентюкості, на Ляб-радор і Квібек (до міста ще далеко). І білий місяць сходить над лісами земель канадійських. Сухий, німецький монах зі словянським іменем ходить зі мною по кораблі й оповідає про Америку (він іде до своєї школи в Зелених Держав). Половина людей в Америці живе без ніякої релігії, дітей виховують нехрещених...

— „Значить — в Европі лучше?“

— „Що?“ — відповідає з обуренням. — „Ніколи в світі!“ Я був тепер по 10 літах три місяці в Европі — й маю її досить! Тут свобода! І церкві тут лучше, хоч вона від держави нічого не має. Священники не дадуть люде бідувати як в Европі. Слов'яне менше дбають, але й вони якось держаться“.

— „Чи Німці асимілюються тут?“

— „Так, більше ніж ваші люде. От, я говорю вже для Німців проповіді по англійськи, тільки рідко по німецьки“.

Зачинає дуже тактовно розмовляти про віру в Бога, про загробне

178) Телятник Юрко, 179) Варин Іван, 180) Вигнанський Петро, 181) Журавчик Стефан, 182) Зибликевич Михайло, 183) Дрежняк Стефан, 184) Микитин Микола.

П. Поверх: 185) о. Раб І Франц, 186) о. Шпитан Іван, 187) о. Чайковський Теофіл, 188) о. Боншін Андрій, 189) о. Онишкевич Стефан, 190) о. Давидовч Михайло, 191) о. Ільницький Михайло, 192) о. Петряк Володимир, 193) о. д-р Скобельський Лев, 194) о. Левницький Андріян, 195) о. Волошин Микола, 196) о. Федевич Іван, 197) о. Мартинювич Орест, 198) о. Кміт Юрій, 199) о. Косоноцький Яків, 200) о. Семечко Іван, 201) о. Криса Іван, 202) о. Мороз Григорій, 203) о. Венгрінович Володимир, 204) о. Гимкевич Олександр, 205) о. Грушкевич Клим, 206) о. Ортинський Філарет, 207) о. Кульчицький Симеон, 208) о. Вільчинський Михайло, 209) д-р Галушинський Микола, 210) д-р Чаїковський Богдан, 211) Іваненко, 212) Пласкач, 213) Циглик Филемон, 214) Великанович Дмитро, 215) Княжичський Юрій, 216) Флюнт Стефан, 217) Кошуба Іван, 218) Заліщук Іван, 219) Кишакевич Анатоль, 220) Волошинський Володимир, 221) Пашак Михайло, 222) Татомир Олександр, 223) Якимець Григорій, 224) Липецький Франц, 225) Манастирський Іван, 226) Пупка Іван, 227) Миколаевич Іван, 228) Мельничин Василь, 229) Мисько Микола, 230) Смолинський Северин, 231) Пасіка Стефан, 232) Семеч Володимир, 233) Утриско Осип, 234) Тершаковець Гринь, 235) Стасюк Петро, 236) Юзич Іван, 237) Винницький Стефан, 238) Децик Іван, 239) Полулях Юстин, 240) Бачинський Іван, 241) Роздольський Іван, 242) Стрільчик, 243) Франкевич, 244) Тимчишин, 245) Фостяк і жінки, 246) Винницька Петра, 247) Боліньська, 248) Микитин, 249) Франкевич. В сім списку бракує около 20 осіб. Найбільше арештованих достарчило місто Рудки, бо аж 15 осіб, котрі доперва тепер (деякі з них) почувли себе Українцями.

Арештовані в Станиславова 21/Х 1922.

1) Юрко Шкандрій, 2) Роман Назаревич, 3) Ілько Семянчук, 4) Іван Терешку, 5) Іван Чепига, 6) Альфред Литвинко, 7) Осип Грняк, 8) Нестор Величковський, 9) Володимир Лятишевський, 10) Степан Лятишевський, 11) Лесь Катамай, 12) Степан Навроцький, 13) Александр Паньчак, 14) Осип Заславський, 15) Ілько Фенношин.

Масові арештування.

Іване Пусте.

Арештовано студ. Степана Вепрука й Теодора Кушнірика.

Надвірнянщина.

Арештовано Михайла Вашика із Заріча, Олександра Яновського, Онірія Іванюка, Дмитра Івасюка, Турчиняка й інших.

Збараж.

Арештовано студ. Ростислава Білинського і учит. Мокара Чернявського, Петра Бохенського, Кізя, Шафранського і Волод. Кекоту.

Невеч о інтерв'єний.

В с. Ріпчиці пов. Дрогобич інтерв'єновано дня 15. вересня Олександру Кобільника і без переслухання продержано в Домбю і Пикуличах кілька місяців. Жовніри та таборова сторожа в Пикуличах били його так, що його ціле тіло счорніло від ударів як земля.

До відома президіята апеляційного суду Ч. 1 с. 10.

Перед чотирма місяцями арештовано і приміщено в арештах окружного суду в Чорткові Івана Лаходкова і Михайла Галента, обох підозрілих о злочин §. 58. з. к. Від того часу силать вони ще досі в слідчій арешті. Дотеперішнє слідство виказало повну безціпстваність підозріння о злочин з §. 58. з. к. так, що на них тяжить лишень підозріння о поповнення проступку з §. 285 з. к. Над обома ними завішено слідчий арешт з причини колізії, який після виразного припису §. 190 проц. карн. може тревати найдовше два місяці. Мимо цього виразного припису закона держать обох вже чотири місяці в слідчій арешті, так що оба вони приневолені зхопитися остаточного способу — голодвки.

Названі в'язні запитують отсею дорогою п. президента Червінського, чи відомим є йому ся протизаконна поведінка окружного суду в Чорткові, та звертаються до него з зазивом, щоб він як начальний шеф судівництва в Східній Галичині вглянув в сю справу та приневолив окружний суд в Чорткові зберігати обовязуючі приписи закона.

Таку саму прозбу на адресу п. президента Червінського надіслано до редакції від Атаназія Ліщинського, котрий тяжко хворий, без лікарської помічі перебуває в тюрмі окр. суду в Коломії.

Присилайте датки на політичних в'язнів до Тов. „Краєвий Союз Кредитовий“, або до Тов. „Дністер“ з допискою: на в'язнів! — У Львові є ще кількясот арештованих Українців! — В першу чергу найближча рідня і села повинні прийти з помічю!

Після польських виборів у Сх. Галичині.

Станиславщина.

В селах: Чернів, Хомяків, Забереже, Чукалівка, Радче, Іванівка, Хриплин і Опришівці не голосували оден Українець, голосували Жиди а тільки в части Поляки. В Тисьменичанах і Братківцях було около 60 голосів Українців, завдяки розгладнум Рупіном наказним війтам Федорови Варішкови та Михайлови Гусакови (Gęsiorowi), котрий силою та побоями гонив людей до голосування.

Дня 5. с. м. села були як зачаровані, ніхто носе не вихиляв з хати. Комісар стар. Орлович їздив автом по селах та заохочував до голосування, мовляв, що всі села голосують.

В неділю ранком розліплено по селах сфальшовані телеграми, немовто уряд през. Петрушевича поручив приступити до виборів. Ці телеграми привезли урядовці зі Станиславова, що селян дуже вразило, але рівночасно було причиною бойкоту виборів. Селяне говорили межи собою: „наших провідників позамикали, не маємо кого порадитись, длятого до виборів не підемо, чейже ми не худоба, за котру нас сусіди мають“.

В селі Пасічнім до голосування помімо підлий агітації гром. комісара Павліського, який посилав по хатах з картками, облурюючи людей, щоби підписувалися на них, буцімто мають дістати заплату за варту, з України ніхто не голосував з виїмком кількох старих хрунів. На 100 управнених до голосування взяло участь у виборах 14 враз з Жидями і Поляками. Таксамо пішло голосування до сенату.

Брідщина.

Голосковичі було колись найбільше москвофільське село в повіті. Мимо агітації, населення загально здержалося від голосування як до польського сойму так і до сенату. На 400 управнених до голосування віддали голоси Мазурі-кольоністи, двірські формалі і виборча комісія з громадською радою на чолі. Українці латинники не голосували. На хрунів село обурене і їх бойкотує.

Долинщина.

В Мізуні старім управнених до голосування було 2110. а віддано голосів лише 179, а то Жидів 71, Поляків 100, а решту члени комісії, що злякалися стратити панської ласки, побережники і лісничий Олійник. До сенату дано 87 голосів, але крім лісних, всі інші відтягнулися від голосування. Парод тримався бодро, хотяй перед вибо-

рами військо стояло і всякі темпі духи страшили народ.

Самбщина.

Мимо всяких погроз людноість громад Луки, Білини В., Ортинич, Прус, Дорожова і Бикова не пішла до голосування, з виїмком кількох хрунів, Жидів та Поляків.

Надвірнянщина.

Камінна. При перших виборах голосувало 6 Українців, кількох Поляків і Жиди; при других виборах Українці не голосували. Командант жандармерії з Волосова кричав до управителя школи п. Тимчині, чому не голосує і змушував його до голосування, а до місцевого пароха о. Самотолки викрикував: *ty bandyto zgniesz w krymle pale, jeżeli nie pójdiesz głosować, ma-z być przewodnikiem dla narodu* і т. и. Спроваджено карну експедицію.

Щупидів. Крім Поляків і Жидів, тільки кількох т. зв. Українців голосувало.

Таксамо в Гаврилівці Паріщах і Велесниці.

Живітщина.

В селі Зіболках арештовано перед виборами в наслідок доносу Миколу Макара, агента „Дністра“. Спершу держали його в Жовкві, опісля вивезли до Львова, звідки дотепер ще не випущено. Місцева поліція перевела ревізію у пароха о. Івана Пастернака, емеритованого управителя школи Івана Васіяна, студентів Миколи Чучвари і Миколи Кушпіта і господаря Гриця Загайка. З наших людей при перших виборах не голосував ані оден чоловік. Також і латинники декотрі не явилися. Всіх голосів було 75, з того 60 польських, 15 жидівських. При виборах до сенату віддано всіх голосів 68. Усунулися від голосування декотрі латинники і Жиди. З наших членів комісії виборчої не голосував ніхто.

Тевмачщина.

Гостів. Крім кількох неспіломих і здеморалізованих одиниць ніхто більше з Українців не голосував.

Ворона. З Українців ніхто, голосувало кількох Мазурів і Жидів.

Виноград. При першій голосуванню 10 Українців (темних здеморалізованих) на листу ч. 29, Мазурів 31, на листу ч. 1, Жидів 18 при другім голосуванню 4 Українців, кільканадцять Мазурів, 1 Жид.

Отинія. Ніхто з Українців не голосував, лише Поляки і Жиди.

життя, поручає мені деяких американських авторів, нарікає на безможність Гетого, викладає про те, як Американці починають уже відчувати, що скривдили Індіан і сподіватися Божої кари за се, хоч в дійсности не тільки вони винищили Індіан, але Індіане самі пропадають. Бо не можуть принорувитися до нового способу життя. І „огненна вода“ (горівка) вищить їх сильно. Про Муринів висказується зле, далеко гірше як про Індіан. Особливо їх бруд підчеркує в обмерзінням.

Дня 31. серпня о. год. 7 рано був я вже на горішнім чердаку корабля, що цілу ніч плив рікою. З ліва і права видніють береги величезної ріки, мабуть найширшої з усіх рік на землі. Панорама чудова, з ліва вища і темна, бо лісста, з права нисша і ясніша. Тут і там біліють людські доми, за першою лінією лісів видно ліворуч дальші верхи, що виглядають, мов би їх артист викрив з аksamіту. На водах ріки видно кораблі й масу білих птиць. Рух, радість, сонце, життя. Присмню дивитися на те все. Воздух як криштал чистий, свіжий як жерельна вода.

Приступає до мене жидівський купець, що перед 20 літами виїхав сюди з Росії й каже:

— Правда, як гарно нам, що

побачили землю? А якже тішився Колумб, що перший її відкрив?

Дійсно! Його радість винагородила йому певно всі труди і всю невдячність людську.

Але сю землю, до якої ми наблизилися, побачили перший раз не люде, що їхали з Колумбом, тільки скандинавські вкінги на пів тисячеліття перед Колумбом. Вони тут і поселилися, але Індіане винищили їх до ноги. В тих часах між Україною і Скадиनावією були живі торговельні й політичні звязки — і тому річ дуже правдоподібна, що між скандинавськими шибайголовами, які загналися аж сюди, були й наші люде. Що в наших старих літописях нема про те вісток, се річ природна і зрозуміла. Бо тих шибайголов могло бути дуже небагато. Тепер є в Америці яких півтора мільона Українців — між ними соткитисяч письменних людей. А чи маємо ми в нашій літературі хоч оден опис подорожі до Америки й по Америці? Нема ні одного тому споминів про велику працю, якої доконав український народ у Новім Світі. І якже можна очікувати, щоби старий літописець писав про те чи який шибайголова не пішов у світ широкий? Чи пише тепер хто у нас про наших поселенців в Австралії, про наших ро-

бітників на островах Спокійного Океану? А предінь вони там є скрізь — і ми маємо не оден десяток газет, журналів, видавництв.

Що за чудова тема для історичної повісти — перші Українці в Америці! Хто возьметься до неї? Треба студій.

По білеті в спальнім возі (сліпінг-кер) тиснуться люде знов. І нещасний той, хто не знає англійської мови!

Тяжші клунки вже день передтим треба витягати на горішній чердак. Тут остільки краше ніж в Європі, що крадіж майже не лучається ніколи й можна спокійно віддавати службі свої річи. Тільки треба на них добре приліпнати адресу, куди ті річи мають іти. До вагону брати їх не можна; бо таких полиць як в Європі нема. Можна більший клунок поставити хіба в малім переділку воза. Але се не вигідно. Радо виходжу на чердак. Маса птиц оживляє краєвид і велику ріку. А ліворуч така чудова панорама, що не можна дивуватися, коли сю ріку назвали іменем святого: вони тоді напевно думали про Бога як творця сеї краси. На широкім обрії піднімається сині-сині горби щораз ніжнішої краси — аж до синяви неба подібні. А праворуч — ниви між лісами, доми

церковці. Снопи стоять на нивах але не такі як у нас, на Україні далеко нищі, в формі звід з чотирма хвостами. А над тим усім небо таке синє як очі любої дівчини. І обтрій великий, — є куди дивитися, є чим дихати!

І я дивлюся — далеко в простір і час. І встає передімною рамна молодість моя, вік хлопчиний. Літ тому 30 читав я вперве преці околиці, про пять великих озер у вічних пралісах, з яких випливає ріка Лаврентія і над якими довго кипіли бої на стежках воєнних племен індіанських, що боронили своєї землі. І в сні мені тоді не снилось, що побачу колись ті околиці. І тепер сном мені се здається, Ява мішається зі спомином, дійсність з уявою, відбитою в памяти за молоденьких літ. Всі постаті в оповідань Купера й інших письменників збіглися тут, щоби віддати мене: онде біжить лісом звіробийник, а ось іде „Соколина Око“, а за ним червоношкірі воєвники з перами на головах, з томагавками в руках, зі скальпами при поясах! Біжуть рядами по сонінім лісі, по скелях скачуть, як олені. А там далеко в лісі шкіряні вівами їх племен...

(Продовження буде.)

Із недолі українського театру.

(Відповідь на театральну анкету редакції в 24. ч. м. ч. 21.)

I.

На скупому й худому ґрунті.

Можна тільки повитати висунення української театральної справи в Галичині перед очі нашого громадянства на шпальтах „Свободи“. Коли польські театри у Львові, Кракові, Варшаві й деінде, які дістають величезні підмоги від урядів і держави, відпадають тепер або й цілком переривають свою діяльність, у всякому разі переходять меншу чи більшу крізу, то що й говорити про український театр у Галичині, вегетування якого са історія неперервних кріз від часу його народження до сьогодні? До того, поки була Австрія, мав бодяй наш театр невеличку підмогу, а відколи „всемогуца“ антанта пхнула нас під теперішню управу, наш театр тримається власними силами, себто доходами з вистав і може тут і там жертвами якої одиниці споміж нашого громадянства.

Серед таких обставин посвяти акторів, одного з трьох чинників, що складаються на театр показується в дуже яскравім світлі серед сучасного лихоліття української театральної справи в Галичині. Річ у тім, що ми саме тепер маємо гурток артистів, здатних дати добрі вистави світових драматичних творів. Завдяки їм почалася нова доба в розвитку української сцени в Галичині. Сьогоднішнє українське політичне лихоліття, яке спровадило на Українську Землю в першій мірі таки доморослі руїни від найвищих до найнижчих посад, звело до купи гурток театральних артистів, що під мистецьким проводом знаменитого режисера Олександра Загарова дав минулого й теперішнього року низку вистав, на яких мали глядачі справжню насолоду. Крім нього розбирають ролі згадаєних вистав поміж себе споміж артисток пані: Морська, Стадницька, Галицька, Савачева й інші, а споміж артистів панове: Стадник, теперішній директор театру, Крушельницький, Бенцаль, Блавацький й інші. Колиб наш театральні артисти тільки виконували солідно свої обовязки за відповідну плату, яка давала б їм змогу жити по людськи, очевидно не булоб можна говорити навіть про заслуги, не то про посвяти. Заслуга є там, де є праця більша ніж та, до якої є обовязок, або де праця вносить нові культурні вартости в наш національний доробок. Колиж одиначи чи гурток одиначи вносять щось нове в нашу культуру серед голоду й холоду, в недовістачі найпримітивіших вигод, у повній непевності про завтрашній день — це справжня посвяти, тим більша, чим більший талант у даної одиниці.

Однак є один прикрий момент у цій посвяті. Це марнування таланту в поодиноких артистів чи кандидатів на них. Здатність до всього це одна з ненормальностей нашого національного життя; завдяки їй розвиток неодної дуже важної нашої інституції „це розвиток опери“. Всякий поступ справи вимагає, щоб за неї бралися тільки люди, що досерди до неї й мають докладне знання її ведення. Талант в одному напрямку не виключає повної нездарности на іншому полі. Виходячи з таких міркувань, я думаю, що ролі панів Крушельницького, Бенцала та Блавацького в оперетках це небезпечні міни для розвитку їх театральної кар'єри.

Очевидно вживаючи їх для опереток, робить це дирекція з мусу. Наша невеличка театральна трупа дає подвійні вистави: європейських драм і побутового й опереткового репертуару. Перші вистави, деякі цілком удатні, відіграються перед порожньою або напівпорожньою салею, другі стягають більше публіки, деколи повну салею. Це явище є логічним висновком того

факту, що український театр у Львові не має своєї численнішої публіки. Бо-ж — кількості одиниць, сьак-так зацікавлених рідним театром, це ще не театральна публіка. Відношення більшости української інтелігенції до свого театру — це просто скандал. Між тими, що боїкотують свій театр, є люди всяких станів і гуртів: директори в д найвищих інституцій до найнижчих, урядники всяких категорій, професори й учителі від університету почавши й на найнижчих школах скінчивши, адвокати, лікарі та священники, промисловці, ремісники й торговці, мішанство й робітництво. Тільки на галицькому скупому й худому ґрунті можуть існувати такі окази, що так висловлюється, культурної непричасности, які так часто стрічаються серед нашої громади. Чужинець ледви чи уявить собі українського доробкевича, що з живого та вмерлого добився свого маетку, став власником каменниці й пари фільварочків і ні разу не показався в своїм театрі.

Нема й що долавати, що дехто з наших людей пішов би до свого театру, але не має за що. Багато людей зражені до свого театру вічним, деколи скандальним опізнюванням початку вистав. Опізнювання вистав, концертів і всяких засильє це національний злочин, бо це є ширення лінивства й несоріности з громадської ініціативи. Що торкається театру, вистави повинні починатися з п'ятихвилювним опізнюванням без огляду на те, скільки людей є на селі.

Звичайно з меншим опізнюванням, деколи без опізнювання починаються вистави побутового й опереткового репертуару. На цих виставах буває і чужа публіка. На жалє ці вистави не можуть принести слави нашій сцені, бо з них я не бачив удаюної ні одної: нема ні голосів ні оркестри ні... Тут повинні бути раду наші музичні та співочі сфери. Болюча справа декорацій і костюмів. Засіб, який задержався від 1918 р. у декораціях і костюмах українського театру у Львові, не тільки не побільшився, але навпаки зійшов до такого стану, що з ним не може існувати найпримітивіша сцена, якій залежить на національній гідности. Словом серед таких обставин зайва річ говорити про третю складову частину театру — репертуар.

На мою думку справа не поступить наперед, коли не створиться для цілости театральних справ нашого краю окремої інституції чи в формі інституту чи акційної спілки чи кооперативи. З двох останніх форм я особисто рішуче стою за кооперативом, бо акційна спілка й театр виходять із діаметрально протилежних становищ: перша є для зиску, а театр вимагає вкладу, вкладу й ще раз вкладу.

Не бажана також річ віддавати виведення театральної справи з її тупцювання на одному місці як-омусь комітетові. Ми вже мали театральний комітет, який перемінив величезну суму зібраних перед війною грошей у невеличку купку польських марок. Заки метимемо свою державу, що дбатимемо про розвиток рідного мистецтва, може тимчасом зайнятися цією справою на нашому скупому й худому ґрунті тільки кооператива, побудована на всіх верствах нашого народу. Взвзяши в свої руки всі сцени нашого краю, вона при цемочи уділів і складок, доходів із вистав і театральних підприємств (робітня декорацій, перук, гардероби, видавання театральної літератури й т. д.) постаріється повести нашу театральну справу по бажаному шляху й забезпечить по нашим силам сьогоднішній і завтрашній день нашим артистам.

Михайло Возняк.

Льозанська конференція.

Голов Зєднених Держав.

„Nouvelles Presse“ доносить, що на засіданні льозанської конференції дня 25. листопада виступила Америка перший раз активно. Американський представник Чільдерс заявив, що Зєднені Держави є проти якихнебудь територіальних обмежень і зменшень Туреччини. Зєднені Держави вручили льозанській конференції спеціальний меморіал в справі грецько-турецького конфлікту. У цьому меморіалі і заяві Чільдерса приписують знатоки велику вагу. Це малоб означати поворот Америки до активної політики в Європі.

Англія про участь Єгипту.

Англійський представник в Льозанні заявив, що Англія не противиться участі Єгипту в конференції. Представника Єгипту малаб вибрати національна рада.

Справа єгейських островів.

На конференції в справі єгейських островів Турки ставлять домагання ревізії севрського договору в цілі признання Туреччині островів Мінос, Ленос, Тенедос. На суботньому засіданні, це домагання стрінулося з прихильністю учасників конференції.

Кордони Туреччини.

З Льозанні доносять, що на конференції дефінітивно устійнено кордони Туреччини здовж ріки Маріци Західна Тракія належатиме до Туреччини.

Присилайте силлади на пресовий фонд на ин. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, Ринок 10.

Процес „Юривців“.

П'ятий день розправи.

Львів, 27. XI. 1922.

П'ятий день розправи розпочався переслуханням обв. Осипа Крілька, який подібно як попередні обвинувачені Гроссерова і Ціхоцькі, признає, що є членом Центрального Комітету Комуністичної партії Сх. Галичини.

Зізнання обвинуваченого йдуть в тому напрямі, щоби відперти закиди акту обвинувачення немовби то завязку комуністичної партії Сх. Галичини слід шукати в Туркестані. Обвинувачений признається що вже на шкільній лавці в гімназії почував себе марксистом, не приписує собі одначе такої важної ролі, що би мав бути аж основателем місцевої комуністичної організації. Признає, що працював в організації під псевдонімом „Васильків“ та що від цієї назви взяла своє ім'я група комуністів зв. „Васильківцями“, в чому одначе вона ріжнилася від цілої групи комуністичної партії в Польщі, — не вяснює. Обвинувачений мотивуючи своє політичне становище, заявляє, що однакоро ворожими являються для пролетаріату як польська, так і українська буржуазія після чого піддає критичі уряд Петрушевича. Стверджує, що в еволюції політичної думки української інтелігенції не слідно ніякого поступу, а теперішній польський уряд вважає гіршим від б. австрійського, тому що він більше ділетантський і є виразником ненаситних апетитів буржуазії, яка шойно поростає в пір'я. Признає отверто, що перепачковував до краю „бібулу“ в околицях Турки і Скали, при чому одначе не хоче подати призвищ перевозчиків, крім одної Ляйтнерівної, яка сидить на лаві обв.

Підчас своїх зізнань висказався обвинувачений в розгарі бесіди в тому дусі, немовби українська інтелігенція в часі української влади у Сх. Галичині мала причиноватись до жидівських погромів. На цей висказ обвинуваченого, домагається д-р Л. Ганкевич вяснення з боку обвинуваченого, до чого одначе не допустив трибунал.

Всеж таки між поступуванням польської і української влади у відношенню до робітництва, бачить обвинувачений деяку ріжницю. На доказ цього наводить факт, що українські робітничі організації у Сх. Галичині в теперішній мент позакривано польською владою, що позавішувано їх органи, що зароблено вести культурно-освітню працю і т. д.

З моментом зайняття Сх. Галичини окупаційними польськими військами, як визнає обвинувачений, витворена тут ситуація режиму палки, кулі і багнета вимагала примінення відповідної тактики у відно-

шенню до польської влади яка угнітала і угнітає кожний свободний прояв серед населення на дорозі до політичного і економічного розвою краю.

І тут вийшла на яв необхідність злуки українського і польського пролетаріату.

Другий з ряду візнає обвинувачений Сеник. До комуністичної партії не належить, а був тільки її симпатиком. Як студент політехніки, віддав ся ширю студіям над розвоєм професійного руху і в тому напрямі думав працювати серед робітництва. На конгрес запросив його Крілька, де мав виголосити реферат про професійні організації. Цей реферат поліція забрала, а при відчитуванні його уривків підчас розправи обвинувачений заявив, що соромиться тепер своїх колишніх наївних міркувань і що не хіба не можна вважати злочином головної зради. В цьому рефераті наводяться м. и. такі думки, як пр.: що комуністам слід йти під церков, гуртувати докола себе парубків і дітчат, есентуально заплачати дещо священникови, щоби заохотити людей піти на той відчит під церков і т. д.

Реферат цей, ще перед розвіденням помістив „Газета Цодзвенна“ і це мав бути не аби який „cognus delicti“ на большевицько-українську акцію в краю.

Обор. д-р Ганкевич поставив в слід за тим питання обв. Гроссеровій, чи за такий реферат можна би прийняти Сеника в склад комуністичної організації.

Відповідь була така, що про це не може бути й бесіди.

Третій з черги того дня визнавав обвинувачений Хомин, абсолютний філософ б. большевицький комісар по національним справам в Туркестані. Зізнає тільки, що мав виголосити на конгресі привітне слово, що прибув тут до краю з метою працювати у робітничому русі. На цьому розправу перервано і відложено, дальше переслухання цього обвинуваченого до завтра д. 28. п. м.

Вп. Передплатників в Чехо-Словаччині присимо отримати силлади передплату за наш часопис в Банку Чеських Леґіонів в Празі на конте Вдави. Спілки „Діло“ у Львові, а нас повідомити листівною. — Адміністратія.

Присилайте жертви на будову примітнина ІВАНА ФРАНКА до Красного Союзу Кредитового Львів, Ринок 10, ч. вип. ин. 40.000.

З польських справ

"Авторитетні" дementi.

Нає Фрає Пресе оголошує статтю польського посла у Відні Лясоцького, в якій він розбиває в пух і прах українські відомості про виборчі надужиття в Східній Галичині. Зі статті п. Лясоцького виходить, що під час польських виборів в Східній Галичині не було ніяких надужиттів з боку польської адміністрації а тисячі зарпняжених звідомлень з місць, це... фантазії преси з палляця.

Кабинет Новака maritimus.

Варшавський "Курер Польскі" оголошує інтерв'ю з теперішнім польським прем'єром Новаком, з якого довідуємося, що Новак подається разом з цілим кабінетом до димісії в хвилиночку, коли зачне фунгувати новий польський сойм. Послідує це по уконститууванню польського сойму і сенату та по виборі президента польської держави.

Нема порозуміння.

Супроти поширюваних індеками чуток про порозуміння "Хієни" в Вітосом і його прихильниками. Вітос оголосив на шпальтах "Люду Польск-ого" енуціяцію, з якої довідуємося, що у виборчій боротьбі приміняли індекси усі засоби, почавши від клевет і каломній, а кінчаючи на корупції, пресі, терорі. Так вони, як і людові католики збещестили церкву і амвон, скомпромітували духовенство, запрягаючи його до подлої роботи і викопали пропасть поміж ними і парохією на цілі роки. Своєю ординарною, не перебираючою в засобах боротьбою, як і своїми методами, знищили вони партію, на яких спиралися, а навіть в ними співділяли. Згадати хочби такого Скульського. Старалися

підкопати і інші польські партії, а забули про Жидів, Німців, а навіть комуністів. І щож маємо тепер?

Чисто польський сойм відбуде за кілька днів своє пращальне засідання. До нового сойму не входять вже Скульські, не входять мішане, але за те входить більше аніж сотня Жидів, Німців і Українців, трохи комуністів, но і 163-ох мужів "едино розумних і поередбуючих", вибраних побідною "Хієною".

Ждїм, може вони стануть за всіх. Може вирівнають державі ті втрати, які вона понесла при виборах на Волині і в інших воєвідствах, де не вибрано майже ні одного Поляка. Може дадуть державі сатисфакцію за знищення польського сойму, а облдарування її утраквістичним. Може утворять нарешті ту більшість, на якій недостачу терпить держава від початку. Чи вони приготували, або приговляють грунт під неї? Ні!

Противано! Вони зробили все, щоби її не було. Вони відсудили від честі і віри, патріотизму і розуму людей, а навіть цілі партії. Вони оплювали і збещестили тих, з якими тепер хотіли би співділати. Суспільність жде тепер на їхні діла, а ждемо і ми, що зуміють зробити ті, які не жаліли ніякої етики на опльовування нас без жадної основи..."

Sapientī sat.

**Платить партійний податок!!!
Присилайте на адресу: "Кравчий Союз Кредитовий" у Львові, Ринки 10, вил. кн. ч. 5.326.
Жертаводаці повинце 500 мп.
будуть оголошені поіменно!!!**

Совітська Росія.

Звітська Росія і Чехія.

В торговельній комісії чехо-словацького парламенту обговорювався проект тимчасового договору чехо-словацької республіки з совітською Росією. Доклад про договір зробив деп. Крилош, який змалював підготовчу роботу по складанню договору і інформував комісію про закордонну торгівлю Росії. З своєї боку він рекомендував ухвалити проект договору. В дебатах з приводу договору взяв участь цілий ряд депутатів. Міністр Тирса дав розяснення по окремих пунктах договору й повідомив, що провадиться дальші переговори між обома державами по питанням транспорту, пошти, телеграфу і т. д. Міністр Тирса вказав, що договір уявляється лише базою для майбутніх переговорів й сам по собі не означає ще початку торговельних зносин. Комісія ухвалила проект договору між українською совітською республікою і чехо-словацькою республікою.

Замах на Зіновієва.

В Петербурзі в день початку четвертого конгресу Комінтерна агенти петербурського державного політичного в'дділу затримали трьох невідомих, вдягнених в форму червоноармійців, які мали при собі зброю й бомби. Як виявилось, затримані були петербурськими робітниками - безробітниками, які були звільнені за скороченням штатів. Вияснилось, що вони чекали на

автомобіль Зіновієва. Переводиться судове слідство. Совітській пресі запропоновано здержатись від друку всяких звісток про цю справу.

Конференція розбросення.

ПАТ. доносить, що перше засідання на конференції розбросення в Москві відбудеться 30. листопада.

Примрзає Москва.

Совітська преса доносить, що на останньому засіданню московського союзу Ленін виголосив велику промову, в якій зазначив, що совітська дипломатія досягнула великі успіхи. В міжнародній політиці справа совітської влади поліпшилася, але економічний стан Росії дуже грізний, бо Європа бойкотує дальше Росію економічно. Ленін домагається, щоби комуністи наразі змінилися в добрих купців, промисловців і піднесли Росію з упадку.

Совіти та Туреччина.

На сторінках "Правди" пише Радек, що совіти тому допомагають Туреччині, бо Балкан може стати вигідним тереном революції, в імя якої совіти хотять поширити свої впливи. Дальше Радек нарікає на переслідування комуністів ангорським урядом.

Совітсько-фінський договір.

Як інформує совітська преса, незабаром має бути заключений совітсько-фінський торговельний договір.

РІЖНІ ВІСТІ.

З англійського парламенту.

З Лондону інформують, що в англійському парламенті обмірковується справа позички для Австрії та гарантії сплати її довгів. Серед дипломатичних кругів Англії панує оптимістичний погляд на економічний стан Австрії в майбутньому.

Америка в опраді морського узброєння.

З Вашингтону доносять, що уряд Зєдинених Держав починає деякі кроки, в цілі припинення французьких узброєнь на морю. У своїй акції Зєдинені Держави опираються на постановки конференції у Вашингтоні.

Після замаху на Шайдемана.

Німецька преса доносить, що процес проти учасників замаху на Шайдемана розпочнеться 4. грудня. На розправу буде покликано 16 свідків і багато знатоків.

Промислова конференція.

Дня 10. грудня в Газі розпочнеться промислова конференція, в якій окрім європейських держав, візьме участь й Америка. На промисловій конференції буде обміркована справа всесвітнього промислового страйку на випадок нової війни.

Пацїфізація Ірландії.

З Дебліна доносять, що в Ірландії запанував на деякий час відносний спокій.

Англійські ліберали.

Англійська преса повідомляє, що Льюїс Джордж веде оживлену акцію в цілі об'єднання обидвох ліберальних партій. Можна сподіватися зміцненню боротьби між лібералами й консерватистами.

З еспанської армії.

"Europrogress" доносить, що еспанський уряд порішить усунути із своєї армії чужинців. Президент міністрів заявився проти усунення Мароканців.

Прихильник Франції.

Новий турецький каліф Меджід в розмові з кореспондентом "Таймса" заявив, що він є прихильником Франції і що він доложити всіх старань, щоби вдержати добрі взаємини між Французами й музулманським світом. Справа Ісміду найшла прихильну піддержку у французькій політиці.

З австрійського парламенту.

Дня 25. листопада в австрійському парламенті обмірковано справу відбудови краю і справу ошадності.

Морган в Америці.

Морган повернув з Лондону до Америки.

Болгарія не приступає до М. Антанти.

"Н. Вр. Абендблат" доносить з Льозани: Стамбулійській у розмові з представником совітів здементував чутку, начеб Болгарія задумувала приступити до М. Антанти.

Перед брусельською конференцією.

"Дейли Телеграф" обговорюючи бруксельську конференцію, висловлює переконання, що англійське правительство верне до певних точок ноти Бальфура. Між Парижем, Лондоном і Римом відбувається виміна думок у справі установлення дати стрічи премієрів і міністрів загр. спр. Франції, Англії, Італії і Бельгії для узгіднення поглядів на основу фінансової конференції в Брукселі.

Имацький парламент.

З Берліна доносять: "Вчєрашня промова канцлера стрінулася на загел з признанням райхстага. Соц. пос. Брайтшільд заявив, що соціалісти в річевих причин не можуть співпрацювати з ним, народньою партією. Правительство не дає гарантії, що проблеми внутрішньої і зовнішньої політики розв'яжуться згідно з поглядами соц. партії. Над. Гергт заявив іменем своєї партії, що партія його не вгодиться ніяк на дальше ведення політики виконування зобов'язань. Партія не хоче робити труднощів кабінетови, але застерігає собі право оставати дальше в опозиції. Цент. Марке заявив, що партія його попре нове правительство при переведенню його програми. Партія бажає новому правительству успіху у новому ділі величчя Німеччини. Дем. Шіфєр приобіцює попертя кабінету, але зазначає, що партія застерігає собі кожде рішення від події до події. Партія виминатиме все що може спричинити правительству труднощі.

ТЕЛЕГРАМИ.

Фінансова поміч Австрії.

Відень (ПАТ). През. фінансової делегації С. Народів Янсен звернувся в письмом до австрійського канцлера Зайпля, в котрій звертає увагу на загроження фінансової акції в користь Австрії, на випадок, колиб дискусія в австрійському парламенті протягалася. Дальша проволока спричинилаби відложення на необмежений час ухвали парламентів сигнатарних держав.

Відень (ПАТ). Часописи відомляють, що письмом президента фінансової делегації С. Народів Янсена мало успіх і австрійський парламент полагодиць фінансові закони. Сторонництва порозумілися в цій справі.

Відень (ПАТ). Сьогодні йшли дальші наради між сторонництвами в справі утворення Державної Ради, що має складатися з 25 членів, котрих завданням має бути контролю правительств при переведенню фінансового пляну.

Відень (ПАТ). "Н. Фр. Пр." відомляє, що Нар. Збори прийняли сьогодні в третьому читанні фінансовий закон в Австрії. Повновласний закон прийнято в неділю після бурливих нарад у третьому читанні. Рада мін. займеться у второк сиваційним питанням.

Реченець бруксельської конференції.

Лондон (ПАТ). Райтер запевнює, що мін. загран. справ має відомості, що Поанкаре є думки, щоби бруксельська конференція відбулася перед 15. грудня і щоби попередила її вступна конференція.

Конференція розбросень.

Париж (ПАТ). "Чк. Гр." з Вашингтону: Конференція розбросень, в котрій візьме 5 середньо-американських республік, збереться коло 6. грудня.

Справа отрачєння грецьких політиків.

Лондон (ПАТ.) "Таймс" з Атен: У відповіді на англійську ноту, яка відраджує тратити грецьких політиків, обвенувачених судом, рішено звернутися до Англії, щоби запевнила, що звільнені особи після видалєння їх в Греції не вернуть до краю. Англійський кабінет відмовив дати таке запевнення.

Вивозєння Ірландських політ. в'язнів.

Лондон (ПАТ.) Райтер. 400 політичних в'язнів у суботу перетранспортовано з в'язниці в Лімерик на корабель і вивозєно в невідому напрямі.

Англійсько-американська порозуміння.

Лондон (ПАТ.) Райтер. Потверджується, що між Вашингтонським правительством в останньому часі дійшло до порозуміння в справі нафтових піль у Мосулі.

Італійський амбасадєр в Парижі.

Париж (ПАТ.) Італійський амбасадор Авезано представив Мільранови повновласні листи.

Англійський довг в Америці.

Лондон (ПАТ.) Міністер скарбу Стенлей Болдуїн виїхав до Зєд. Держав на конференцію для обговорення гарантії сплати англійського довгу, затигнутого в Америці.

18-літня військова служба у Франції.

Париж (ПАТ.) Військова комісія сенату заявили 16 голосами проти 2 за 18-місячною військовою службою у Франції.

Успіх Венізаєлоса.

Атєни (ПАТ.) Часописи відомляють з приводу першого успіху, віднесеного Венізаєлосом на льозанській конференції і з приводу солідарного поступування балканських держав у справі зах. Тракії.

Промова д-ра Ярослава Олесницького

оборонця на процесі Ст. Федана і товаришів.

Восьмого дня розправи по пересуду двох перших свідків забрав голос д-р Ярослав Олесницький для умотивування доказового внесення. Він говорив:

Іменем цілої лави оборонців та іменем усіх обвинувачених хочу поставити тепер внесення доказів. Ставлю його зараз з самого початку доказового поступовання, передусім для того, що відноситься до внесення до підставової лінії оборони усіх обвинувачених а відтак, щоби дати Високому Трибуналу можливість і час ще перед закриттям доказового поступовання зажадати дотичних документів і актів, які покличу та завізувати евенуальних свідків.

Яко головну точку своєї оборони кожний з обвинувачених підніс передусім те, що не вважає себе горожаном польської держави та не вважає територію, на якій він мав після твердження обвинувачення поповнити закидані йому каригідні вчинки, себто Східної Галичини — за територію що належить до Польської Річипосполитої. Ці заяви зглядно застереження обвинувачених на поручення Вп. п. кредісника з особливим зазначенням уміщували в протокол розправи. Уже тому отже належить розглянути і ті позитивні дані, на яких опирають обвинувачені свої новіші твердження. Позатим одна це питання, має без сумніву перворядне значіння в карнім процесі, в якому розбирається справа проти державних діячів — а саме державної зради і де передусім мусять бути ясною kwestія — о яку саме державу іде справа, проти якої держави спрямовані вчинки, та через членів якої держави вони були доконані? Це до выяснення суті злочину з § 58. а. к., о який обвинувачується підсудний є конче потрібна.

Акт обвинувачення закидає обвинуваченим, що через творення у Львові і в інших місцевостях Східної Галичини тайних зв'язків і т. д. підприємля чинності, змагаючи до спровадження і побільшення не безпеки для держави зовні та до забурення і домашньої війни у її нутрі. З цього акту обвинувачення представленого стану справи оканується, що ті наслідки ділання імутованого обвинуваченим, мали наступити на терені Східної Галичини, так як про ті у Львові і інших місцевостях мнимо існуючі організації вискакується акт обвинувачення на стор. 88., що та Польська Державна ворожа організація існувала в Річипосполитій і на її територіях.

З прийнятих до уоснування акту обвинувачення резолюцій і ухвал студентського з'яду та поміщеного на стор. 53 твердження, що метою з'яду і ухвал є створення на території Східної Галичини самостійної держави — виходить, що евенуальні наслідки мнимого ділання обвинувачених, мали заіснувати на терені Східної Галичини і власне це акт обвинувачення на стор. 65 надає безпекою для суцього в нутрі польської держави. З цього виходить, що Прокуратура вважає Східну Галичину за територіальну часть польської держави.

Момент цей є основною вимогою § 58. а. к.

Це становище акту обвинувачення є незгідне з фактичним станом річі і з правно-державним положенням Східної Галичини.

Тому для виправлення браку редакційної істоти цього злочину, дожиждуть обвинувачені, що Східна

Галичина не творить з Польщею одного державного організму і полоса Східної Галичини находитесь поза межами Польської Держави.

Рішлючий цей факт опирають обвинувачені на слідуєчих фактичних і правних моментах, які доказують низше жертвуваними доказами. Моє внесення формальне я хочу трохи основніше умотивувати, а передусім на підставі міжнародного права, бо тільки міжнародне право може дати відповідь на ці питання, що до держави, про яку згадано.

Існування міжнародного права — міжнародних норм правних, є уже в наших часах пересудженою спору. Коли ще перед двома століттями могли бути спори про це, чи міжнародне право існує і чи його норми мають правну санкцію, значить, чи є воно правом в дійсній цього слова значінню, то тепер це існування не підлягає уже ніякому сумнівові а санкція міжнародних норм спочиває не тільки в моральній відповідальності, але також в евенуальнім моральнім та і матеріальнім примусі зі сторони міжнародно-правної спільноти держав. — А саме міжнародному праву підлягає та підлягати йому мусять кожда цивілізована держава, що входить в склад цієї міжнародно-правної спільноти, на яку технічний правний термін м'ємо у французькій мові „Le famille des nations“, в німецькій „Völkerrechtsgemeinschaft“, в польській „Spoleczność międzynarodowa“ — після тогож загального признаного міжнародного права, умовою заісновання якої небудь нової держави, являється її визнання, la reconnaissance, Anerkennung зі сторони цієї міжнародно-правної спільноти.

Це є засаднича норма, як що зачитують тут таких авторів міжнародного права, як W. Stoll, List і Makowski.

І та сама засаднича норма відноситься так після зачитованих висше авторів, як і після фактично признаного і практикованого міжнародного права до зміни території кожної держави. — Навіть там, де через побідну війну одна держава побільшить свою територію, там також треба визнання до цього зі сторони конференції європейських держав. Розгляньмо справу Сх. Галичини з цього пункту. Колиб навіть Річипосполита польська здобула її — то значить силою відірвала від держави до якої вона попередно належала, себто від Австрії, то і тоді ще після висше згаданого, мусяла би постаратись о міжнародне усанкціонування цього. Тимчасом цей випадок не мав навіть місця. — Польща не провадила з Австрією війни, не здобула на ній Східної Галичини, а Австрію побідили держави Антанти і заключили на підставі цієї своєї побіди з нею договір мировий в Сан Жермен 10. вересня 1919. р. В цм договорі признано Італії, Югославії і Чехословаччині означені докладно та після долучення мап території бувшої австрійської монархії, означено далше докладно нові границі нової австрійської держави, (т. зв. тепер Deutsch Oestreich), а що до прочої території давньої Австрії постановлено в арт. 91 тогож договору „Австрія зрікаєсь на річ союзних держав усіх прав і титулів до території, які давніше належали до Монархії Австро-угорської а які знаходяться поза новими границями Австрії, тут описаними і які в отцій умові не зістали ще нікому приділені.

Але ще цікавішою являється постановою 92. ст. тогож трактату, а саме: „Не можна непокоїти ані molestувати нікого із мешканців території давньої австро-угорської

монархії, чи то з причини його політичного становища в часі від 28. липня 1914. року, аж до оконечного узнання суверенности на тих територіях — чи то з причини урегулювання його горожанства на підставі цілого трактату“.

Щоби Вп. судії присягли краще це зрозуміли, прочитаю польський текст цієї умови, виданий польським міністерством закордонних справ. (Оборонець читає дотичний цитат по польськи).

До цієї умови приступила і Польща, а підписали її іменем польської Республіки пп. Ігнатій Падеревський і Роман Дмовський. Після наведеного Східна Галичина остала отже до диспозиції союзних держав, або т. зв. Антанти, яка до тепер не вирішила остаточно справи її приналежности і державної суверенности. Орган виконуючий Антанти т. зв. Найвища Рада Мирової Конференції Le Conseil Supreme de la Conference de la Paix постановила дня 25. червня 1919. р. — (я не буду тут входити в близшу історію і в причини даного рішення, бо не хочу в судовій салі розвивати політичної полеміки — держучись тільки стилем фактичного і правного стану):

1) що польське правительство уповажнюється окупувати своїми військами Східну Галичину аж по ріку Збруч;

2) що польському правительству дається уповажнення ужити всі свої військові сили включно з армією Галлера в цілі переведення цієї окупації;

3) що польське правительство буде уповажнене завести цивільну адміністрацію в Східній Галичині, коли заключить з головними союзними і прийнятими до союзу державами умову, яка мусять запоручити по змові автономію цієї території, як також політичну, релігійну, особисту свободу населення;

4. Що ця умова буде в останній редакції опиратися на праві самоозначення населення Східної Галичини, що до його державної приналежности: час цього вирішення буде означений головними союзними і прийнятими до Союзу державами, або тим органом, який вони до цього уповажнять.

5. Що проект цієї умови має бути предложений польській комісії але він буде підданий ревізії редакційного комітету. Вже з тих постанов виходить ясно і недвозначно, що сувереном Східної Галичини являються держави Антанти, що в прочім висказали ще ясніше і вже у формальнім мировім договорі о яким висше згадано і який підписано в три місяці пізніше по тім доволі військовій окупації. Польща є тільки військовим окупантом цього краю на основі мандату Сих держав. Як кожний мандат так і цей може бути кожної хвилі відкликаний. Трета і четверта точка повищого рішення, які запобігають заключення договору між головними державами Антанти і Польщею в справі Східної Галичини не набрали доси правної сили. Такого договору не заключено. Тим самим на підставі цього рішення польська держава не має права зводити у Східній Галичині цивільної адміністрації. Оскільки це фактично перело то такі зарядження по думці покликаного рішення Найвищої Ради в міжнародному розумінню є безправні.

І тому, коли оден з обвинувачених здається мені обв. Матчак на запит трибуналу чи судді присяглого — длячого не знає компетенції цього суду, відповів, що визнає би суд військовий польський як суд військовий окупаційної влади, але не суд цивільний польської

держави, то він мав у висше наведених обставинах підставу до цього висказу.

На кожний випадок Східна Галичина по нинішній день не є інтегральною частиною польської Республіки.

Виконуючи своє право Найвища Рада означила 8. грудня 1919. тимчасову границю між Польщею і Східною Галичиною відомою під назвою лінії Керзона. На конференції Найвищої Ради в Спа дня 10. липня 1920. р. піднесено пропозицію скликати міжнародну мирову конференцію до Лондону з участю делегатів Східної Галичини, а тодішній польський прем'єр Владислав Грабський ще раз згодився іменем Польщі на означення східних границь польської держави через Антанти.

Договором заключенім дня 10. серпня 1920. р. в Севр між головними державами Антанти з одного боку, і Польщею, Чехословаччиною і Румунією у відношенні до Східної Галичини як окремої території.

Що стан державно-правний Східної Галичини дотепер ще не вирішений, це стверджували і стверджують також і самі польські політичні та урядові, а також і наукові круги. Крім ріжних загально значних голосів і справоздань польської преси в тій справі зачитую хоч би поважну наукову працю проф. краківського університету Вінаєнтго Закшевського „Historja powszechna T. III. Kraków 1921.“ на стор. 282, де кажеється: „Nie zatwierdzone jest jeszcze kwestja Galicji wschodniej, w której Polska otrzymała tylko mandat okupacji wojskowej“.

На доказ усіх наведених обставин покличуємо:

1) Договір мировий в 1019 1919. в Сан-Жермен en Laye.

2) Договір мировий в 1018 1920. в Севр та вносимо, щоби Високий Трибунал зажадав від Міністерства Справ Закордонних предложений тихже договорів у вірительних відписках.

3) Свідків: Міністра Справ Закордонних Польської Республіки та делегата польського до Ліги Націй д-ра Шимона Ашкеназового.

4) Щоб не названо, як то ми мали нагоду чути і як се і преса польська підносить нашого внеску демонстраційним, та не покличу на свідків представників Амбасад і генерального секретаря Ліги Націй, тільки цитую польські жарела та особи на свідокство.

По промові д-ра Я. Олесницького послідував протест прокуратора та репліки оборонців.

У версальськім трактаті впроваджено повний орган міжнародний — перший раз в історії людства — якого автором був президент Вільсон а саме Лігу Націй. Пакт що до Ліги Націй підписала польська держава двократно і у Версалю і Сан-Жермен, бо і до того договору його долучено. Після 10. ст. того пакту усі члени Ліги Націй обов'язуються взаємно шанувати територіальну негикальність і політичну незалежність, а спори що до сього, зглядно свої претенсії піддавати від осуд Ліги Націй. І цей покищо найвищий міжнародний орган ухвалою своєї Ради з 23. лютого 1921. а відтак ухвалою загального збору в Женеві з 27. вересня 1921. ствердив невирішений правно-державний стан Східної Галичини і висловив бажання до Ради Амбасадорів Антанти яка виконує тепер функції Найвищої Ради про потребу його скорішого вирішення та значив виразно, що польської держави не наділено мандатом до заведення адміністрації в тім краю.

НОВИНКИ.

— **Шоалістичні вибрики** На дорозі із Знесіння на вулицю Войтка у Львові стражник акцизової сторожі допускається різних насильств над укаїнськими громадянами, що йдуть до Львова. Дня 27. листопада рано несла Степанія Вертипороха молоко із Знесіння до Львова. Її задержала акцизова сторожа, викрикуючи: „Ану караїми, кабани, давайце млеко! Конське руске морди, сьвіне руске!“ Коли жінка запротестувала проти такої зневаги, сторож ударив її в обличчя, кинув до землі і копав ногами. Побита жертва польського шовінізму відрзав удалася до лікарів. Що на те магістрат? Доки спокійне населення терпить вибрики озвірілого хамства?

— **Із заявничь.** З днем 29. листопада припинено залізничну комунікацію на лінії Тернопіль—Підволочиска з приводу знищення мосту.

— **Заява.** Щоби баламуцтво не ширилося, я заявляю згідно з правдою: 1) До виборчої комісії мене не вибрано, але іменовано насильно заступником члена; 2) Мимо назначення, я зрезигнував з обов'язків члена комісії і під час виборів не повинні жадних функцій в тій справі. — *Микола Підгірний*, учитель в Теревовлі.

— **Шпінська афера** у Варшаві. На днях у варшавському суді розпочалася розправа проти поручника польської армії Скрудліка і його товаришів, котрі як польські легіонери управляли шпінжажем на користь Німеччини.

— **Виявлення.** Відносно до анонімної статейки в 22 числі „Свободи“ з дня 25. листопада 1922 п. з. „Львівська Кураторія заводить індекс. Історія і геометрія на індекси“, одержуємо від п. д-ра Івана Копача, інспектора шкіл і референта в справах апробати українців для українських середніх шкіл у львівській Кураторії, отже виявлення: 1) Школа є суспільним організмом і мусить придержуватися якогось плану науки, бож ніяк неможливо оперти який небудь суспільний організм на засаді, мовляв „jak kto chce“. Можна отже, а навіть іноді й треба, оспорювати вартість конкретного якогось плану, але ніяк не можна оспорювати самої потреби якогось плану взагалі.

2) Шкільний учебник мусить, очевидно, також відповідати прийнятому плану науки, як довго він обов'язує. А звідси йде вже й потреба апробати чи там „індекси“ шкільних учебників з боку шкільної влади. Львівська Кураторія не заводить отже що до того якогось нового способу поступовання тільки робить під тим оглядом далше те саме, що робила й давніша Краєва Рада шкільна і що — на мою думку — буде робити, ба й мусить робити і всяка інша шкільна влада і та не тільки у нас, але і донебудь инде на землі. Автор статейки помиляється, коли думає, що в польських учебниках є інакше і що тепер, як пише, „у цілій Польщі — ніколи й не стукне в голову перестерігати польську мову перед шкільним впливом неапробованих фізик, граматик чи геометрій“. Навпаки, в Міністерстві у Варшаві є цілий т. зв. „Wydział Programowy“ який і видає дотичний урядовий індекс п. з. „Spis książek i pomoć u szkolnych“. Апробата українських учебників ведеться доси покищо ще при львівській Кураторії (референтом для народних шкіл та учительських семінарій є п. рад. Іван Матієв), 3) Неапробована до шкільного ужитку книжка може, очевидно, буди іноді навіть дуже добра і є доступна кожному чоловікові, отже й ученикови, о скільки не є сконфіскована. 4) Для науки української історії в середніх школах є апробований свого часу учебник д-ра Богдана Барвінського і з него безсумнівно кожний пильний ученик під умілим проведом учителя зможе певно також „довідатися, що Україна має свою історію і культуру“ — о що саме за-

твори розходиться. 5) До науки ма ематики служить у нас доси ряд від кожним оглядом вповні європейських учебників професора М. Грицака, прегарно виданих нашим Українським Педагогічним Товариством, і, як довго хтось не видасть кращих дотичних учебників, нема взагалі потреби їх покидати, особливо що безнастанна зміна учебників (таксамо, як і плянів) і з боку фінансового і з боку дидактичного не є вказана. Учебник „Геометрії“ проф. Сітницького не тільки в нічмі не переростає у живаних доси учебників УПТ., протинно — на жаль — ізза множенства і річевих і методичних і друкарських похибок узагалі до ужитку не тільки шкільного, але й приватного зовсім не надається. Фахова рецензія одного визначного нашого математика є в моїх руках і буде при нагоді колись видрукована. — *Д-р Іван Копач*.

— **Початок навчання** в Драматичній Школі О. Загарова і М. Вороного. Дирекція Драматичної Школи просить нас повідомити заінтересованих осіб, що відкриття школи і початок навчання призначено на п'ятницю, 1-го грудня с. р. Всі, хто вписався і мають ще вписатися в число учнів, повинні в означений день точно о 7-ій год. вечером прибути до Музичного Інституту ім. М. Лисенка (кляса ч. 9.), де відбудеться короткий іспит (лише в цілях ознайомлення), а відтак і відкриття — вступним словом дир. О. Загарова і провідним викладом дир. М. Вороного. 1—3

— **Вп. Пепедлатників** в Чехословаччині просимо отсим скласти передплату на наш часопис в Банку Чеських Легіонів в Празі на конто Видавничої Спільки „Діло“ у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адміністрація*.

— **Звертається увагу** нашої суспільності, щоби сирі шкіри з кун, тхорів, видр, лисів, котів і т. п. продавати лише нашій українській фірмі: Петро Карпак, Львів вул. Куркова ч. 11а. 945 22—30

† Помертві згадки.

Дня 21. листопада с. р. упокоївся Нестор українських пчоларів в. Микола Ми алевич, парох Чернелева руського, в Будневі біля Тернополя у о. декана Ізидора Глинського в 80 ім році життя, а в 56-ім священства. Тлінні останки Покійника перевезено до Чернелева руського, де відбулися похорони в п'ятницю, 24. листопада.

Це один з останніх народовіщостидесятиків, що був членом української „Громади“ в духовній львівській семінарії, утвореній там під проведом пок. о. Данила Тяничкевича в 1863 р. Вже на богословським відділі перенявся він українською національною ідеєю і причинився чимало до її поширення переписуванням Шевченкового „Кобзаря“ (печатне видання з 1860 р. було великою рідкістю в Галичині) і кожда гімназіяна „Громада“ доставала оден писаний, опрааний примірник, з котрого громадяне відписували собі Шевченкові твори і тим способом з ним познакомлювалися. Ставши з кінцем 1866 р. священником, познакомився в Глядках біля Тернополя із стареньким господарем-пасішником Матвієм Свінським, власником великої пасіки і від нього а відтак і від славного на ціле Поділля учителя-пасішника Миколи Лисого, в Глубічку великим, навчився пасішникувати вже в 1868 р. Але повдовівши 1870 р., продав свою пасіку, був якийсь час помічником священником при церкві св. Юра в 1871 р., але ще того самого року став парохом в Чернелеві руським, біля Бірок великих, де взяв велику пасіку і пасішникував там, доки воєнні події не привели його виїхати до близького своєї в Буцневі, де й довершив своє трудолюбиве життя.

В Чернелеві руським лишив по

собі гарну пам'ятку, величаву і простору церкву, а побіч душпарствирства весь свободний час присвячував пасішництву. Добутком його запопадливої праці і великого досвіду на сій для нашого народу й його добробуту так важній царині явилася велими гарно, ясно та всім зрозуміло написана книжечка п. з. „Пасіка“, що протягом 45 літ діждалася п'яти видань (перше видання в 1877 р. заходом Тернопільської філії „Просвіти“, а 5-те в 1922 накладом і заходом „Українського Педаг. Товариства“ з портретом автора і 20 ілюстраціями. Ся книжочка розійшлася в тисячах примірників по всіх українських землях (і на придніпрянщині) та здобула собі добру славу і великий попит в найширших верствах народних, а на Волині світло обходжено сего року ювілей автора, котрий в кругах українських пчоларів заслужив собі велику повагу й ім'я Нестора українських пасішників.

Побіч того був дописцем „Українського Бжільництва“ та брав живу участь в нашій народній життє та цікавився нашим народним розвитком (переложив також „Історію Руси Ст. Качали, неопечатану по московськи в „Київській Старині“ українською мовою для видаваної мною „Руської Історичної Бібліотеки“ Т. І.). Його погідний настрій, природний гумор і дотеп оживляв в трудних навіть наших обставинах усяке товариство, де він тільки явився. Се була щира і правдива душа українська.

Отсих кілька слів споминів яко довголітній приятель покійника і свояк складаю на свіжу могилу щирого, ідейного і трудящого священника-народовця на вічну пам'ять! *Олександр Барвінський*.

ОПОВІСТКИ.

В восьму річницю смерті мого си на Володимира Газа а урядника Земельного Банку Гіпотечного у Львові упавшого в світовій війні на сербському побоевищі 1914 р. складаю на українських вязнів 10.000 Мп. на відбудову „Просвіти“ 5000 Мп. і на пресовий фонд 5000 Мп. *Осип Гузар*. 1—1

Управа видавництва „Добро Ім'я“ у Львові, Солова 4. — просить у ПТ. Клієнтів вибачення за спізнений посилко. Сталося це не з вини управи, а через в'арештування всіх адміністраторів „Д. І.“. 1089 2—2

Сенція „Рідної Школи“ філії Тов-ва „Просвіта“ в Журвані визнає Вп. священників, учителів і всі свідоміші одиниці в повіті зайняти інтензивніше збіркою „Рідної Школи“ по виазівкам об'явка ч. 134 22 з жовтня ц. р., а зібрані жертви проситись найдалше до 10. кожного місяця надсилати до канцелярії філії Тов-ва „Просвіта“ в Журвані в домі Паламарів, яка передасть їх далше по призначенню. Виділ. 1101 1—1

Громадяне Луни малю пов. Снілат зложили через свого пароха о. В. Левинського в кан. „Р. Школи“ квоту 30.000 мп., а то: на „Рідну Школу“ 10.000, „Просвіту“ 5.000, українських інвалідів 5.000, українські сироти 5.000 і вязнів 5.000 мп. ІХ 1—1

Замість весільних бажань з приводу вінчання п. інж. Льва Сеніка з п-ною Машівчанною складає на Рідну Школу 5.000 мп. Василь Болюх, Кутківці. 1—1

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіді).

Хто знав би що про **Теодію Бернуса**, старшину УНР., буде ласкавий повідомити Адміністрацію. 1093 1—1

Дрібні оголошення.

БОНЦПІЕНТ з практикою шукає посади на провінції. Відомість у д-ра Бошпороза, адвоката в Бучачі. 1083 3—3

РУСАЛКА гарний малий календарик на 1923 р. появиться на днях з печатні в двох красках. Ціна за 10 примірників 3.000 мп., — „ЯК ВЕСТИ ЖИТТЯ“ ціна 1.500 мп., з пересилкою 1.600 мп. Замовлення приймає: А. ОКПІШ, Львів, Кадецька 4. 1027 1—5

НАДЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СПІЛКИ ГОСПОД.-КРЕДИТОВОЇ „ПРАЦЯ“, стоваришення зареєстр. з необи. пор. в УРМАНІ. Відбудуться дня 22. грудня 1922 о год. 4. попол. в льокалі

стоваришення зі слідуєчим портдком варад: 1) Зміна §. 7. статута. Ні слухай, коли би не вібралося шовіністичне 51 членів потрібних до комплекту, відбудуться того самого дня, в тім самім льокалі о год. 4:30 попол. Надзвичайні Загальні Збори тогож стоваришення без огляду на число присутніх членів. В Урмани дня 28. падолиса 1922. За Надзірну Раду: Андрій Яворський, Микола Колчевич. 1091 1—1

МАРКИ ЗАКОРДОННІ, збірки, запас, стало купує Евр. А. Щербан, вул. Вроновська 10. 1099 1—20

ПРОДАМ дім мурований, покритий бляхою, великий город. Д-р Ваню, Золочів. 1100 1—3

УКІНЧЕНА семінаристка гледає лекції з народних або виділових шкіл, евентуально на провінції. Адресувати: Лободинська, Любича королівська. 1093 1—1

БРАВЧИНЯ підешти приватно, може виїхати на провінцію. Зголошення письменно до Адміністрації 112. 1094 1—1

ПОТРІБНА сейчас жєнщина до кухні і заряду домою. Зголошення слати: о. Йосиф Маринювич, парох, Гійско п. Д-р Бромилів. 1104 1—1

ДВОЄ СІРИТ по інтелігентних родичах (лікар) хлопчик 2 літа, дівчинка 3 літа, яких батьки померли на Україні, до віддання за свої інтелігентним людем. Письменні зголошення Павлюк Христя, Адміє. „Свободи“. 1103 1—3

ВРОЗЬМУ на станцію дві панючки або двох хлопців з інших кляс. Відомість вул. Тарновського ч. 7. 1. поверх. Габєрова. 1092 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакції не відповідає.

967 20—? АДВОКАТ

Д-р Володимир Бачинський

переніс адвокатську канцелярію з Підгаєць до Львова і веде її при ул. Кошюшка ч. 1 а біля „Народної Гостиниці“.

Адвокат і еборонець в карних оправах

Д-р Степан Баран

веде адвокатську канцелярію в ТЕРНОПІЛІ, вул. 3. МАЯ ч. 5 (готель Адлера, побіч Нар. Торговлі). 67 67-9

АДВОКАТ

Д-р Степан Мішко

відкрив адвокатську канцелярію в ТЕРЕВОВЛІ і веде її спільно з адвокатом Д-ром Дмитроном Юрковичем в домі Товариства св. 1075 Петра і Павла. 4—6

Адвокат і еборонець від карних справ

Д-р Михайло Західний

перебув в бережанській тюрмі голоділку, виїшов дня 20. XI. 1922 р. на волю і веде далі свою адвокатську канцелярію в БЕРЕЖАНАХ в Ринку, (проти долішньої студії.) 1096 1—10

В-во „Червона Калина“

1-го грудня п. р. появиться з друку 2-га число „Домашньої Бібліотеки“

„Св. Микола опіку української дитвори“ або „Сон Іваски“.

Найкрасивіша сцен. картина в 4-ох відсцонах з музичним додатком (пісні, хори, балет). Надається на діточі дарунки на св. Миколи та Різдво, іромі цього для аматорських діточих гуртків, підхожі не тільки до свята Миколи, але також на Різдво, Ночі Рік та інші святочні обходи.

Аматорським гурткам радиться замовляти по кілька примірників (7), щоби на переписувати роль. Замовлення можна вже переписувати на адресу: 1097а ресіати на адресу: 1—1

Навроцький — Львів, Марна 20.

В-во „Червона Калина“

Вже виїшло 1-е число „Домашньої Бібліотеки“: 1—3

„О золотаверхий Київ“

з рисунками, ціна 500 мп. На конто передплати на рік 1923 слати 5.000 мп. Ціну калєндара на р. 1923 підноситься на 2000 мп., з пересилкою о 150 мп. більше. Замовлення і гроші слати на адресу:

Навроцький Львів, Марна 20.

Оправлені примірники „Першої Книжечки“ в гарній і тривалій оправі вже появилися.

Можна їх дістати лише у автора по ціні 1.600 мп. за примірник. Книжки висилається лише за готівку з гори. Порто одної книжки 150 мп. — При більших замовленнях опуст.

Хто хоче мати гарно оправлену „Першу Книжечку“ повинен замовлення зробити зараз, бо скількість оправлених примірників невелика (дві тисячі). — Можу продати цілий наклад відразу по спеціально умовленій ціні. — Для Америки і Канади продається оправлені примірники „Першої Книжечки“ по 30 центів. 3-3

Микола Матвійчук, Львів, В. Поля ч. 1.

Загальний Зїзд У. П. Т.

збудеться в понеділок дня 25. грудня ц. р. о год. 10 ій передполуднем в сали Української Бесїди вул. Рутенного ч. 22. I. пов.

Порядок денний:

1. Отворення зборів і відчитання протоколу з послїдних Загальних Зборів.
2. Ухвалення регуляміну парад.
3. Звіт Управи.
4. Звіт Надзїрної Ради.
5. Удїлення абсолюторїї.
6. Вибір Голови.
7. Вибір Головної Управи.
8. Вибір Надзїрної Ради.
9. Вибір роземного суду.
10. Установлення вкладки членської.
11. Іменовання почесних членів.
12. Плян дальшої роботи:
 - a) організація жертвенности,
 - b) організація шкїл,
 - a) організація Кружків.
13. Внески.

Примїтка: Вїльнї внески має внескохавець подати Президїї Зїзду на письмі перед 12. годиною в полудне. IX 1-3

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Гов. Української Бесїди в Тернополї

збудуться 9. грудня 1922 о год. 6. вї комнати „Мщанького Братства“ в Тернополї при вул. нн Острожського.

На денному порядку:

1. Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів.
 2. Звіт діяльности уступаючого Видїлу.
 3. Звіт Контрольної Комїсії.
 4. Вибір голови і мїстоголови Товариства.
 5. Вибір Видїлу.
 6. Внесення і інтерпеляції.
- Замїтка: Колиб о год. 6-їй пополудни не зїйшлося відповідїне число членів, вимагане статутом, Збори збудуться того самого дня, з тїя самїя порядком парад і у тїм самїм льокалі о годїні 7-їй вечером.

Тернопіль, 20. падолиста 1922.

За голову: 1102 1-1 Секретар: Д-р Іван Калин. С. Кузик.

Друкарня і фабрика І. ФРІДМАНА
Львів, вул. СИНТУСЬКА число 2 і 4.
виготовлює гарно і дешево всякі друки XXIV. та печатки. 3-5

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО

ЕВРОПА-АМЕРИКА

ЕВРОПА-КАНАДА

„WHITE STAR LINE“

(ЛІНІЯ БІЛОЇ ЗОРІ)

подає до відомости, що число емігрантів зі Східної Галичини є на вичерпання. Пасажирі, котрі дістають американські віза, повинні зголоситися зараз до централь-ного бюра КОРАБЕЛЬНОГО ТОВАРИСТВА -- „WHITE STAR LINE“ Варшава, Маршалїївська 132. або до філії 1105 1-1

у Львові, вул. Городецька 36. і Тернополї, Тарновського 5. (БЕЗ БАГАНУ), щоби зареєструватися на виїзд до Америки.

Еміграція до Канади триває дальше нормальню. Найблищий, великий транспорт пасажирів до Америки і Канади відходить дня 29. листопада ц. р. в наших бюр.

White Star Line Тернопіль, вул. Тарновського 5.

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

вїсвітлюють від пятїни 24. листопада ц. р. могуту життєву драму на 7 дій по романї Олени Нагрозької п. 3.

РОЗДОРІЖЖЯ ПРИСТРАСТИ

(ЖІНКА НА ЛАНЦЮСІ)

В головній ролї знана артистка ЛІЯ МАРА.

На сезон осїмний і зимовий!

СКЛАДИ І. ВРАЄВОЇ ФАБРИКИ ВАЦЕЛЮХІВ

Рудольфа Найвельта

Львів Площа Марїївська ч. 8. вул. Назимирїївська ч. 25. вул. Городецька ч. 72.

Даром одержить кождий купуючий напе-люшок для лалївкї.

Стрий: вул. 3. мая 8., **Бережани:** Ринок.

мають дуже богатий вибір наймоднїйших і найелегантнїйших жіночих, мужєських і дїтячих капелюхів.

Першорядний товар! XX 13-21 **Цїни найнищї!**

Пишіть по цїнник

1098 до 1-2

ЛІЯРНІ ЦЕРКОВНИХ ДЗВОНІВ

К. ФЕЛЬЧИНСЬКОГО

в Тернополї, Тарновського ч. 64.

Хто викажетесь витинком цього оголошення газети дістане при закупї товарів 5 проц. опусту.

Обуву люксову і звичайну:

в найбільшому виборї з красивих і заграничних фабрик для жінок, мушїн і дїтей по найдешевих цїнах поручає

1079 **И. МАРКЕЛІЙ ШТАРК** 2-5
Львів, вул. Трибунальська 10. (готель під 3 коронами).

„ОРЕЛ“ (ADLER)

машини до писання польсько-українські надїшли.

До набуття у **ГЕНРИК МЕЛЛЕР** склад машини фірми до писання

3-3 **Львів, площа СМОЛЬКИ 1.** — Число телеф. 540. 1076а

